

INTERVIEW LELIA AARAB, DOCENT NEDERLANDS

‘Creatief schrijven maakt leerlingen empathischer’

Plezier krijgen in het vak Nederlands, dat doe je door verhalen te schrijven en leuke boeken te lezen. Niet door eindeloos lessen begrijpend lezen te volgen. Lelia Aarab (45), docent Nederlands aan het Trivium College in Amersfoort, gaf haar leerlingen in de eerste klas daarom schrijflessen om ze creatief te leren omgaan met taal.

Piet van Dijk
Amersfoort

De Nijkerkse Aarab voelt zich een gezegend mens dat ze onderwijs mag geven op het VMBO Trivium College aan de Dierenriem. Lesgeven doet ze al 21 jaar, waarvan 10 op het Trivium. „Ik ben elke dag weer blij dat ik voor de klas mag staan. Telkens als ik mijn leerlingen zie denk ik: ik doe het voor jullie. Ik mag een onderdeel zijn van de belangrijkste vormende jaren van hun leven. Werken met deze jongeren is fantastisch.”

Juist daarom vindt ze dat haar lessen leuk moeten zijn, moeten uitdagen. „Socrates, de oude Griekse wijsgeer, zei eens: ‘Onderwijs is niet het vullen van een vat, maar het ontsteken van een vuur.’ Dat vind ik zo inspirerend. Het huidige taalonderwijs Nederlands is voornamelijk gericht op begrijpend lezen, op het snappen van een tekst. Nogal zakelijk eigenlijk. En daar moeten dan steeds veel toetsen over worden afgenomen. Maar creatief bezig zijn met taal, dat zit er in de huidige onderwijsmethoden helaas heel weinig in.”

‘Kan moeilijk meekomen’

Doordat er op haar school veel leerlingen zijn ‘met een achterstand op begrijpend lezen’, zoals Aarab dat noemt, is het een hele toer om ze het Nederlands snel eigen te laten maken. En dat wordt ook bepaald niet bevorderd door vooroordelen: ‘hij kan moeilijk meekomen’ of ‘zij vindt Nederlands lastig’. Als je steeds te horen krijgt dat je niet zo ver kan komen, sta je bij voorbaat al op een achterstand. Ik wil mijn leerlingen leren dat ze zich daardoor niet moeten laten belemmeren. Dat het kán en dat het leuk is om jezelf te ontwikkelen.”

Dankzij een vriendin bij de Hogeschool

‘Erg onder de indruk’

Voorzitter Jan Uijen van de afdeling ‘t Sticht van de Orde van den Prince in Amersfoort steunt Aarab van harte. „Mensen van onze afdeling, onder wie ik, zijn in de lessen geweest en hebben de leerlingen geholpen. Ik was erg onder de indruk van de manier waarop Lelia de kinderen bejegt en de positieve sfeer die ze weet neer te zetten. Zeldzaam hoe goed ze de kinderen aanvoelt en hoe zij hen enthousiast weet te maken voor taal. Hoe ze de kinderen weet te raken. We mogen wel eens wat meer aandacht geven aan het vmbo, want onze samenleving kan niet zonder vmbo'ers. Graag steunen we in het nieuwe seizoen een vervolg van haar initiatief.”

school Windesheim in Zwolle, die een talenproject opstartte voor hbo-leerlingen, werd Aarab enthousiast gemaakt voor het idee om leerlingen actief te leren schrijven. Ze kwam via haar in contact met de Orde van den Prince, een Vlaams-Nederlands genootschap dat zich actief inzet voor de bevordering van de Nederlandse taal en cultuur van de Lage Landen (Nederland en België). De afdeling ‘t Sticht, gevestigd in Amersfoort, steunt haar nu actief met haar vernieuwende lessen.

„Maandenlang heb ik lessen gegeven aan mijn leerlingen over creatief

schrijven, waarbij vrijwilligers van de Orde me hielpen in de les. We hebben hen bijgebracht hoe ze hun verbeeldingskracht de vrije loop kunnen laten en hun gedachten op papier kunnen zetten. Dat zijn ze helemaal niet gewend. Als ze al actief schrijven, is dat op sociale media, maar dat is een wereld van taalarmoede met korte zinnen en veel Engelse woorden.”

Zo ontstond het boekje *Echte verhalen uit het vmbo*, dat Aarab recent trots gepresenteerd heeft op haar school en dat mede mogelijk gemaakt is met financiële steun van de Orde van den Prince. „De leerlingen hadden ook zelf een verhaal uit hun eigen leven kunnen schrijven, maar ik heb ze elkaar laten interviewen. Zo leerden ze ook goede vragen te stellen en te luisteren naar de ander. Heel wonderlijk, maar dat leidde zelfs tot een diepere band tussen de leerlingen en een grotere waardering voor elkaars ervaringen en perspectieven. Ongelooflijk, ik ben er zó enthousiast over. Hun betrokkenheid heeft me zo geïnspireerd.”

Aarab is het daarom zeer eens met de opvatting dat lezen en schrijven het empathisch vermogen van mensen versterken. „Alle leerlingen reageerden erg positief op de lessen. Ze ontdekten dat schrijven iets creatiefs is. Gebruik je bijvoorbeeld ‘supergaaf’ vaak in een tekst, dan moet je zoeken naar een alternatief, ontdekten ze. Hun woordenschat wordt zo vanzelf groter. Er zit een verhaal bij van een meisje dat nog maar drie jaar in Nederland woont, maar zó goed is geschreven. Ze heeft als het ware

▲ **Lerares Nederlands Lelia Aarab met haar boekje met verhalen van vmbo-leerlingen, dat met steun van het genootschap Orde van den Prince in Amersfoort is gemaakt.** FOTO CEES WOUDA

haar stem gevonden. Volgend jaar bieden we dit weer aan.”

De leerlingen leerden bijvoorbeeld ook om niet in herhaling te vallen door ‘en toen, en toen’ te schrijven. „En ook hoe ze een wending in het verhaal kunnen aanbrengen om het spannend te houden. Hoe je een correcte zin maakt. Dat je met zintuiglijke waarnemingen of beschrijvingen van een geur, een geluid of een beeld een sfeer scheidt. Ze leerden hun gedachten helder en gestructureerd te verwoorden en hun vermogen om complexe zinnen te maken, nam toe. Ik ben enorm trots.”

Vrij lezen

Net zo belangrijk als leren schrijven vindt Aarab leren lezen. „Ik laat kinderen regelmatig vrij lezen. Daarvoor werk ik samen met boekhandel Roodbeen uit Nijkerk. Die weten welke boeken leuk zijn voor deze leeftijd en welke boeken aansluiten bij hun leefwereld. En als kinderen een leuk boek weten, dan bestellen wij dat. Vrij lezen is geen moeten. Wij doen niet aan boekverslagen.”

Het contact met mensen van de Orde van den Prince in de lessen vindt ze ook stimulerend voor de leerlingen. „Ik vind het belangrijk dat er in het taalonderwijs contacten zijn met de samenleving: met schrijvers, theaters, wie dan ook. Het vak wordt nog te veel binnen de muren beoefend. De uitgever van schoolboeken bepalen wat ze moeten weten en alles is gericht op het examen. We moeten af van die Nederlandse toetscultuur. Mijn dochter heeft dit jaar al tachtig toetsen moeten afleggen.”

“**Het leidde zelfs tot een diepere band tussen de leerlingen**
– Lelia Aarab